

Л. І. Катан,

*кандидат технічних наук, доцент, Дніпропетровський державний аграрний
університет*

К. С. Хорішко,

аспірант, Дніпропетровський державний аграрний університет

ІНВЕСТИЦІЇ ТА ІНВЕСТИВАННЯ ЯК ЕКОНОМІЧНА КАТЕГОРІЯ

*В статті розглядається генезис трактування дефініції «інвестиції»,
«інвестування», обґрунтовані уточнення щодо економічної сутності їх.*

*Genesis of interpretation of concept "investment", "investing", reasonable
clarifications of his maintenance and classification signs is considered.*

Ключові слова: *інвестиції, інвестиційна діяльність.*

Keywords: *investment, investing.*

Вступ. Проблеми інвестування економіки завжди знаходилося в центрі уваги економічної науки. Це обумовлено тим, що інвестиції торкають самі глибинні основи господарської діяльності, визначаючи процес економічного росту. У сучасних умовах інвестиції виступають важливим елементом розвитку як національної економіки, так і економіки в цілому. Залучення інвестицій забезпечує збільшення показників господарської діяльності країни, науково-технічний прогрес, стрімке економічне зростання.

Теоретичні та практичні аспекти інвестування знайшли відображення в наукових роботах вітчизняних та зарубіжних економістів: А. Музиченко, А. Пересада, В. Федоренко, Я. Жалило, Н. Татаренко, М. Денисенко, І.А. Бланк, В.В. Бочаров, Ф.С. Тумусов, Ю.А. Маленков, В. Голюков, В. Гончаров, М. Долішній, Б. Кваснюк, Б. Кліяненко, Г. Козаченко, І. Лукинов, В. Мікловда, Й. Петрович, І. Продіус, О. Рябченко, І. Сазонець, Л. Тимошенко, М. Чумаченко, Дж. Гітман, В. Шарп, Макконнелла К., Брю С., Дж. Кейнс, інші. Беручи до уваги значні досягнення у вивченні даного питання вченими – економістами, на сьогодні, аналізуючи наслідки світової фінансової кризи 2008р. та визначаючи напрями подолання цих наслідків, винакає необхідність подальшого, більш глибого розгляду питання, які є предметом обговорення та додаткового дослідження.

Метою даної статті є дослідження та уточнення понятійного апарату, що використовується в процесі дослідження інвестицій; дослідження дефініції «інвестиції» з метою обґрунтування більш точного, лаконічного, універсального визначення.

Основні результати дослідження. Огляд періодичних видань, як зарубіжних, так і вітчизняних, свідчить про винятковий інтерес дослідників до цієї ключової економічної категорії. Дефініція «інвестиції», в будь-якому словнику трактується як вкладення капіталу в економіку країни і закордоном. Переглядаючи та вивчаючи періодичні видання, можна зробити висновок, що не існує більш точного, лаконічного, досконалого та універсального визначення терміну «інвестиції», яке б відповідало потребам сьогодення. Теоретичні аспекти інвестицій розглянуті в працях багатьох авторів. Серед них такі вітчизняні вчені, як А. Музиченко, А. Пересада, В. Федоренко, Я. Жалило, Н. Татаренко, М. Денисенко та інші. Можна розглянути й більш широкі трактування поняття інвестицій, в яке закладено досягнення соціального ефекту, в тому числі виробничого, природоохоронного та інших (І.А. Бланк, В.В. Бочаров, Ф.С. Тумусов, Ю.А. Маленков та ін.), а саме: «інвестиції» - це види фінансових, матеріальних та інших цінностей, які вкладаються інвестором в об'єкти підприємницької діяльності з метою вилучення доходу (прибутку) [2]. Такі вчені, як А.Е. Городецький та А.А. Вороніна, вважають, що інвестиції – економічна категорія, яка характеризує довготермінове вкладання капіталу в об'єкти підприємницької діяльності з метою отримання прибутку. Антіпов О.М., Ляшенко О.М. притримуються більш широкого визначення інвестицій, яке наведено у Законі України «Про інвестиційну діяльність», який визначає, що «інвестиції – це усі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької й іншої діяльності, внаслідок чого створюється прибуток (дохід) або досягається соціальний ефект» [1].

Серед зарубіжних вчених, в роботах яких досліджується тематика інвестицій, необхідно зазначити Л. Дж. Гітмана, В. Шарпа. У своїх дослідженнях ці видатні вчені приділяють увагу проблемам інвестицій, факторам, що на них впливають, а також значенню і впливу інвестицій на національну та світову економіку. В. Шарп: надає трактування терміну “інвестування”, наголошуючи на тому, що це вже діяльність, пов'язана з «з розлученням з грошима сьогодні з тим, щоб отримати більшу суму їх у майбутньому»; американські економісти Л.Гітман і М.Джонк вважають, що «інвестиція – це спосіб розміщення капіталу, який має забезпечити збереження або зростання суми капіталу» [3,4]. Найбільш досконале визначення інвестицій вказують автори «Економікс» Макконнелла К. і Брю С. – «це витрати на будівництво нових заводів, на верстати, устаткування з тривалим терміном служби; витрати на виробництво і нагромадження засобів виробництва та збільшення матеріальних запасів; витрати на поліпшення освіти, здоров'я працівників чи на підвищення мобільності робочої сили». Як зазначає, Дж. Кейнс, який сформулював правило «в будь-якому новому прирості сукупних доходів частка заощаджень зростає випереджальними темпами стосовно частки, яка споживається, а отже, забезпечується основа майбутніх інвестицій». Дж. Кейнс під інвестиціями розумів «поточний приріст цінності капітального майна в результаті виробничої діяльності даного періоду», це – «та частина доходу за даний період, яка не була використана для споживання». Він стверджував, що інвестиції, а не заощадження викликають зміни в доході, він вперше заявив про інвестиції як носію доходу [5]. Якщо згадати австрійську школу граничної корисності, інвестиції розглядаються як обмін задоволення їх у майбутньому за допомогою інвестиційних благ. Таку більш суттєву інтерпретацію підтримує французький економіст П.Массе, який в свій час вважав, що термін або визначення «інвестиції» – це акт вкладання капіталу, а «інвестування» – це акт обміну капіталу на задоволення в майбутньому інвестиційними благами. Деякі інші зарубіжні вчені вважають, що інвестиції – це витрати на створення нових потужностей з виробництва техніки, будівництва, запасів.

З точки зору сьогодення, економічна наука трактує дефініцію «інвестиції», як результат багаторічного спілкування та огляду теорії та практики, накопичені за часи розвитку економічної системи в цілому, але деякі критерії та складові даної субстанції підлягають уточнення для здійснення подальших наукових відкриттів та досліджень, а також для подальшого повноцінного здійснення виробничо-господарської діяльності.

На нашу думку, інвестиції – це грошові (чи еквівалентні їм) кошти (капітал), які потенціальний інвестор (власник фінансових засобів), планує вкласти в реальний проект, з метою покращення розвитку будь-якої сфери діяльності даного проекту (з урахуванням можливих ризиків), отримання прибутку (доходу) або за для досягнення соціального ефекту. Виходячи з цього, можна стверджувати, що інвестування – це процес вкладання капіталу з метою отримання багаторазового ефекту, у вигляді прибутку (доходу) або соціального ефекту (корисного економічного ефекту), та з можливим подальшим ризиком для інвестора (власника фінансових засобів), який в свою чергу вмie та має можливість розрахувати ступінь ризику, в сфері (секторі), куди планує вкладання інвестицій.

Дослідивши думки, як вітчизняних, так і зарубіжних науковців-економістів, можна зазначити, що в економічній науці в дефініції «інвестиції», здебільшого вказується мета інвестиційної діяльності, яка в дійсності є її глибоким наслідком, в результаті чого зникає об'єктивна сутність інвестицій або звужується спектр інвестиційних відносин. При визначенні інвестицій як процесу капіталовкладення, який спирається виключно на отриманні прибутку (доходу), не приймаються до уваги соціальні та інші форми інвестицій. Якщо в межах поняття «інвестиції» використовувати можливі наслідки реалізації інвестиційної діяльності –

збільшення прибутку (доходу), обсягів виробництва, продажу, будівництва, покращення умов надання послуг та навколишнього середовища, сприяння науково-технічному прогресу, ноу-хау та інші можливі наслідки, то економічна сутність інвестиції втрачає свій вплив в багатогранній неоднозначності інвестицій на соціально-економічні процеси.

У вітчизняній літературі інвестиції (інвестування) та інвестиційна діяльність часто визначається, як “комплекс заходів і дій фізичних та юридичних осіб, які вкладають власні кошти (у матеріальній, фінансовій або іншій майновій формі) із метою отримати прибуток” [6].

Проте, автори не враховують, що будь-яка діяльність можлива на основі спілкування. Більш конкретно з таких позицій до інвестиційної діяльності підходить Федоренко В.Г., який кваліфікує її як “процеси вкладення інвестицій (інвестування), а також сукупність практичних дій по реалізації інвестицій” [6]. Такої думки щодо визначення інвестиційної діяльності дотримуються В.М. Геєць [7] та Б.А. Карпінський [8].

Н.О. Татаренко та А.М. Поручник приводять ще більш розширене та уточнене визначення інвестиційної діяльності, до якої відносять “послідовну, цілеспрямовану діяльність, що полягає в капіталізації об’єктів власності, у формуванні та використанні інвестиційних ресурсів, регулюванні процесів інвестування і міжнародного руху інвестицій та інвестиційних товарів, створенні відповідного інвестиційного клімату і має на меті отримання прибутку або певного соціального ефекту” [9].

Але найбільш наближеним до реалій ми вважаємо підхід Тимошенко Л.М., яка виділяє в інвестиційній діяльності два етапи та визначає її як “вкладення інвестицій (інвестування) і сукупність практичних дій по їхній реалізації”. Спочатку попередньо накопичені ресурси перетворюються у вкладення (витрати), тобто в об’єкти інвестиційної діяльності; а далі у процесі виробництва ці вкладення дають приріст капітальної вартості, характеризуючи реалізацію інвестицій. Цей приріст капітальної вартості, у свою чергу, веде до появи нової споживної вартості й одержанню доходу чи іншого ефекту від інвестування. Один із цих двох етапів виділяє в інвестиційній діяльності й представник австрійської школи “граничної корисності” П. Масі. Він визначає інвестування як “акт вкладення капіталу...”, що полягає в “обміні задоволення сьогоденної потреби на очікування її в майбутньому за допомогою інвестованих благ”.

На нашу думку, в яких би умовах і формах не відбувалася діяльність людини, яку б структуру вона не набувала, її не можна розглядати як виключену з суспільних відносин. Тому вважаємо, що тлумачення інвестиційної діяльності повинно спиратись на сутність категорії “інвестиції”, поєднуючи тією чи іншою мірою продуктивні сили та суспільні відносини [10].

Висновки. В сучасний умовах доцільно виділити рису, яка притаманна всім категоріям інвестицій – це їх тлумачення, як вклад в розвиток основного капіталу. Вважаємо, що саме на цій особливості необхідно наголосувати в умовах подолання наслідків світової фінансової кризи, тому що саме в цьому і є сутність інвестицій, яка відображає, різницю між інвестиціями та фінансами, кредитами, грошима й взаємозалежність з ними.

Інвестиції являють собою економічну категорію розширеного відтворення, що грає важливу роль у здійсненні структурних змін в економіці і формуванні необхідних пропорцій на макрорівні, адекватних ринковим формам господарювання. У зв’язку з цим інвестування для України можна вважати першою і найнеобхіднішою умовою виходу з фінансової кризи.

Література:

1. Закон України «Про інвестиційну діяльність» № 1560 – XII від 18.09.91р. // Відомості ВРУ. – 1991 - № 47. – с.646
2. Бланк И.А. Основы инвестиционного менеджмента. Т.1. / Бланк И.А. – К.: Эльга – Н., Ника-Центр, 2001. – 348 с.
3. Гитман Л.Дж. Основы инвестирования. Пер.с англ./ Л.Дж. Гитман, М.Д. Джонк – М.: Дело, 1999. – 427 с.
4. Шарп У.Ф. Инвестиции / У.Ф. Шарп. – М.: Инфра, 2000. – 1024 с.

5. Кейнс Дж.М. Общая теория занятости, процента и денег / Дж.М. Кейнс - М.: Гелиос АРВ, 1999. – 451 с.
6. Федоренко В.Г. Инвестознавство: Підручник / Федоренко В.Г. – К., МАУП, 2004. – 480 с.
7. Геєць В.М. Нестабільність та економічні зростання / В.М. Геєць. – К.: Інститут економічних прогнозувань, 2006. – 344 с.
8. Карпінський Б.А. Інвестиційний клімат України / Б.А. Карпінський // Фінанси України. – 2001. - № 7. - С. 139-149.
9. Татаренко Н.О. Теорії інвестицій / Н.О. Татаренко, А.М. Поручник – К., 2000. – 345 с.
10. Катан Л.І. Оцінка інвестиційної привабливості підприємства / Л.І.Катан , К.С. Хорішко // Інвестиції: практика та досвід. – 2010.- № 12 - С. 41-51.